

† Μητροπ. πρώην Φλωρίνης κυρός Αυγουστίνος (Καντιώτης): Ο Μέγας και ιερός Φώτιος

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#)

ΤΟΝ περασμένο μήνα (19 Ιανουαρίου) εωρτάσαμε τον άγιο Μάρκο επίσκοπο Εφέσου τον Ευγενικό, που είπε ένα «όχι» στον πάπα. Σήμερα ακούγεται πάλι ένα «όχι» στον πάπα. Το είπε κάποιος άλλος άγιος, μεγάλος διδάσκαλος και πατέρας της Εκκλησίας, ο ιερός Φώτιος. Γι' αυτόν θα πούμε λίγες λέξεις.

Ο μέγας Φώτιος γεννήθηκε στην πρωτεύουσα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, στην Πόλι, γύρω στο 810. Έζησε και έδρασε τον 9ο αιώνα – πάνε δηλαδή από τότε χίλια χρόνια και παραπάνω. Ανετράφη σε καλό οικογενειακό περιβάλλον.

Η οικογένεια παίζει σπουδαίο ρόλο. Αν ανοίξουμε τους βίους των αγίων, θά δούμε ότι όλοι αυτοί που εορτάζουμε (Βασίλειος, Γρηγόριος, Χρυσόστομος, Φώτιος...), όλοι βγήκαν από σπίτια χριστιανικά. Τότε στα σπίτια εκείνα έκαναν προσευχή, αγρυπνούσαν, το σπίτι γινόταν εκκλησία. Από τέτοια αγιασμένα σπίτια βγήκαν οι πατέρες. Τότε από τα σπίτια έβγαιναν άγγελοι, σήμερα βγαίνουν δαίμονες. Από πού να βγούν τώρα πατέρες και διδάσκαλοι; Μεγάλη ευθύνη έχετε σείς οι γονείς, οι οποίοι —το είπα χίλιες φορές, θά πεθάνω με τον καημό— τα παιδάκια σας τα κάνετε δασκάλους, καθηγητές, αξιωματικούς, δικηγόρους, γιατρούς, παπάς, κληρικός, ιεραπόστολος πού ν' αφοσιωθεί κανείς! Και ενώ οι Άγγλοι, οι Γάλλοι, οι Ιταλοί έχουν στείλει κάτω στην Αφρική, στα άγρια μέρη, τα καλύτερα παιδιά τους, εμείς τίποτε.

Και ο ιερός Φώτιος, λοιπόν, βγήκε μέσα από σπίτι χριστιανικό ο πατέρας ευσεβής, η μητέρα ευσεβής. Ήταν και ευγενείς κατά κόσμον. Τί θά πει ευγενείς; Όχι ότι είχαν πλούτη και αξιώματα. Η μεγαλυτέρα ευγένεια είναι η αρετή. Ήταν λοιπόν ενάρετοι και ευσεβείς άνθρωποι. Κι όπως έλεγαν και οι πρόγονοί μας, «πας ο επί γης και υπό γης χρυσός αρετής ουκ αντάξιος» (Πλάτ., Νόμ. 5,728Α), όσο αξίζει η αρετή, δεν αξίζει όλο το χρυσάφι του κόσμου. Μέσα από τέτοιο σπίτι βγήκε ο ιερός Φώτιος. Η μητέρα του Ειρήνη και ο πατέρας του Σέργιος ήταν μάρτυρες της περιόδου της εικονομαχίας.

Ο Φώτιος από παιδί φάνηκε ότι θά γίνει μεγάλος. Ήταν ένα παιδί – θαύμα. Δεν ήταν απλώς έξυπνος, ήταν μεγαλοφυΐα. Μεγαλοφυΐες λέγονται εκείνοι που μπορούν να εισδύουν βαθειά στα πράγματα και να λύνουν τα δυσκολώτερα προβλήματα. Όπως ο Όλυμπος είναι το υψηλότερο βουνό, έτσι και οι μεγαλοφυΐες είναι μεγάλες κορυφές της διανοήσεως. Μέσ' στα εκατό – διακόσα χρόνια γεννάται μία μεγαλοφυΐα. Μεγάλοι άνδρες, υψηλά αναστήματα, όπως λόγου χάριν ήταν ο Όμηρος, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης, ή στην εποχή μας ο Αϊνστάϊν.

Ο ιερός Φώτιος δεν ήταν μόνο μεγαλοφυΐα, ήταν και επιμελής. Δεν έμοιαζε με τον οκνηρό εκείνο δούλο της παραβολής των ταλάντων, που πήρε το τάλαντο και το

έκρυσσε στή γη. Ο μέγας Φώτιος καλλιέργησε το τάλαντό του. Τη νύχτα δεν κοιμόταν παρά μόνο λίγες ώρες. Μελετούσε. Τί μελετούσε; Τους αρχαίους συγγραφείς και πρό παντός τους πατέρας της Εκκλησίας, Χρυσόστομο, Βασίλειο, Γρηγόριο τον Θεολόγο... Παραπάνω απ' όλα ένα βιβλίο ήξερε απ' έξω, το ιερό Ευαγγέλιο, την αγία Γραφή. Η μεγαλοφυΐα και η επιμέλειά του συνετέλεσαν ώστε ν' αναδειχθεί ένας από τους μεγαλυτέρους άνδρες της ανθρωπότητας. Σπούδασε γραμματική, ποιητική, ρητορική, φιλοσοφία, ακόμη και ιατρική και κάθε άλλη επιστήμη. Δίδασκε στην Κωνσταντινούπολι ως σοφός καθηγητής.

Νωρίς προσελήφθη στα ανάκτορα και κατέλαβε μεγάλα αξιώματα στην αυλή του Θεοφίλου, έφθασε να γίνει πρωτοσπαθάριος (αρχηγός της φρουράς του αυτοκράτορος), πρωτοασηκρήτις (γενικός γραμματεύς του κράτους) και συγκλητικός (βουλευτής).

Αίφνης, σε ηλικία 47 ετών έγινε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, σε μιά δύσκολη περίοδο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Το ήθελε; δεν το ήθελε. Αυτός αρεσκόταν στα βιβλία, στο σπουδαστήριο. Τον πήραν από κεί λαϊκό να τον χειροτονήσουν. Όταν είδε ότι επιμένουν, δεν κοιμήθηκε όλη νύχτα. Έκλαιγε και έλεγε: Προτιμώ να πεθάνω παρά να γίνω. Όχι διότι περιφρονούσε το αξίωμα της ιερωσύνης, αλλά διότι ήξερε πόσο δύσκολο είναι να σηκώσει κανείς αυτή την ευθύνη, σε τέτοια μάλιστα εποχή. Τέλος όμως υπέκυψε. Χειροτονήθηκε μέσα σε μιά βδομάδα, μοναχός την πρώτη ημέρα, έπειτα αναγνώστης, υποδιάκονος, διάκονος, πρεσβύτερος, και τέλος επίσκοπος και πατριάρχης την ημέρα των Χριστουγέννων του 857. Δεν υπερηφανεύτηκε, κράτησε τον εαυτό του μετριόφρονα. Ήταν ταπεινός. Λέει ο βίος του ότι, όταν άκουγε ότι κάποιος αμάρτησε, έτρεχαν από τα μάτια του δάκρυα, νόμιζε ότι αμάρτησε αυτός ο ίδιος, και θρηνούσε και παρακαλούσε το Θεό να τον συχωρέσει.

Τέτοιος ήταν ο άγιος Φώτιος, γεμάτος αγάπη και στοργή για το ποίμνιό του. Αλλ' απέναντι στους εχθρούς της πίστεως ήτο λέων. Αγωνίστηκε εναντίον των διαφόρων αιρέσεων, και μάλιστα των εικονομάχων. Ηλεγξε πλουσίους που ήταν άρπαγες και άδικοι. Τα 'βαλε με βασιλείς και αυτοκράτορες, κι αυτό του στοίχισε διωγμό. Είχε εχθρούς. Ποιοί τον φάγανε; παπάδες, δεσποτάδες και καλόγεροι. δεν υπέφεραν τη γλώσσα του. Αυτοί όλοι συμμάχησαν. Κατώρθωσαν και πήραν τους βασιλιάδες με το μέρος τους, και δυό φορές ο ιερός Φώτιος πήγε στην εξορία. Πρώτη φορά το 867, επί Βασιλείου του Μακεδόνα, στη μονή της Σκέπης στα θρακικά παράλια του Βοσπόρου, και δεν του επέτρεπαν να πάρει μαζί του κανέναν άλλο. Εκείνο που του κόστισε πολύ ήταν ότι δεν τον άφηναν να έχει κοντά του ούτε τα βιβλία, που ήταν πάντα σύντροφοί του. Τον καθαίρεσαν το 869. Το 878 επανήλθε για δευτέρα φορά στον πατριαρχικό θρόνο. Και πάλι όμως τον

εκθρόνισαν το 886, επί Λέοντος του Σοφού, και τον εξώρισαν σ' ένα νησάκι κοντά στη Χαλκηδόνα, στη μονή της Ιερείας. Εκεί στην εξορία έκλεισε τα μάτια του στις 6 Φεβρουαρίου του 891.

Ο μέγας Φώτιος είπε το «όχι» εναντίον του πάπα, που ήθελε να υποτάξει όλο τον κόσμο στην εξουσία του. Αν είμαστε σήμερα ορθόδοξοι, το οφείλουμε στον ιερό Φώτιο. Οι παπικοί δε' θέλουν ν' ακούσουν το όνομά του, γιά μάς τους ορθοδόξους είναι πρόμαχος της πίστεως, όπως ο Μέγας Αθανάσιος, όπως ο Μάρκος ο Ευγενικός και τόσοι άλλοι πατέρες.

* * *

Ο ιερός Φώτιος, αγαπητοί μου, μας άφησε κάτι πολύτιμο, την Ορθοδοξία. Αυτός είναι ο μεγαλύτερος θησαυρός μας. Δεν το καταλαβαίνουμε, δεν το νιώθουμε. Κάποιος άγιος ασκητής των ημερών μας είπε μιά προφητεία, ότι εάν εξακολουθήσουμε να ζούμε όπως ζούμε, θα 'ρθει μέρα που άλλοι θά 'ναι φράγκοι, άλλοι προτεστάντες, άλλοι μασόνοι, άλλοι μαρξιστάι και άθεοι, άλλοι σε διάφορες άλλες αιρέσεις και θρησκείες... Οι πολλοί δυστυχώς είναι αδιάφοροι. Ας αυξάνωνται οι χιλιασταί, τί τους ενδιαφέρει; Γι' αυτά, σου λένε, ας φροντίσουν οι παπάδες και οι δεσποτάδες...

Δεν είναι έτσι. Είσαι ορθόδοξος Χριστιανός; πρέπει ν' αγωνιστείς γιά την πίστι σου και να παρακαλείς το Θεό. Έχουμε χρέος. Πόσο κοπίασαν οι πατέρες και θυσιάστηκαν γιά την πίστι μας! Κ' εμείς σήμερα να γίνουμε μιμηταί τους. Όταν παρουσιαστεί στο σπίτι σας αιρετικός και χτυπήσει την πόρτα, αμέσως να ειδοποιήτε τη μητρόπολη. Αιρετικοί και αλλόθρησκοι αποκτούν τώρα προνόμια, οι ορθόδοξοι θά γίνουμε Έλληνες δευτέρας κατηγορίας. Αυτοί βρίζουν Χριστό, Θεό, Παναγία, όλα τα άγια, και δεν τους πειράζει κανένας, αν εσύ τους πεις κάτι και τους επιπλήξεις, αμέσως θα σε μηνύσουν ότι τους προσέβαλες. Η πατρίδα μας έγινε ξέφραγο αμπέλι.

Πού είναι τώρα ο Μέγας Φώτιος, πού είναι ο Μάρκος ο Ευγενικός, πού είναι οι Βασίλειοι και Χρυσόστομοι, πού είναι οι μάρτυρες κ' οι ομολογηταί! Εμείς οι λίγοι, όσοι μείναμε και πιστεύουμε ακόμη, να ξυπνήσουμε και ν' αγωνιστούμε γιά την πίστι μας. Προτιμότερο να σβήσει ο ήλιος παρά η Ορθοδοξία. Ένας αρχαίος έλεγε: Θεέ μου, σ' ευχαριστώ που δε' μ' έκανες δέντρο, δε' μ' έκανες ζώο τετράποδο, αλλά μ' έκανες άνθρωπο. Κ' ένας άλλος έλεγε: σ' ευχαριστώ, Θεέ μου, διότι μ' έκανες Έλληνα. Εμείς πρέπει να ευχαριστούμε το Θεό, γιατί γεννηθήκαμε ορθόδοξοι.

Είθε ο Θεός διά πρεσβειών της υπεραγίας Θεοτόκου, του αγίου Μάρκου του

Ευγενικού καί του αγίου Φωτίου να μας ελεήσει καί να μας σώσει. Αμήν.

Πηγή: Ομιλία Μητροπολίτου πρώην Φλωρίνης κυρού Αυγουστίνου (Καντιώτου) στον ιερό ναό του Αγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης 7 προς 8-2-1986 Παρασκευή προς Σάββατο.